

تاریخ جراحی

ایالات متحده

برگرفته از کتاب تاریخ مصور جراحی

دکتر مصطفی جابرانصاری*

یکی از اثرات غیرمستقیم و مهم جنگ داخلی تعداد بسیار زیاد پزشکانی بود که با اصول پایه‌ای جراحی آشنا شدند. در آغاز جنگ در مورد توانمندی گروه‌های پزشکی به ویژه جراحان شک و تردید وجود داشت. اکثریت داوطلبین پزشکی هیچ آموزشی در زمینه اعمال جراحی ندیده بودند و تنها به طبابت عمومی می‌پرداختند. از آنجا که از تجربه و مهارت کافی برخوردار نبودند، غالباً اعمال جراحی ساده را به نحوی سر هم بندی کرده و به مجروحین جنگ بیشتر آسیب می‌رساندند تا این که کمکی به آنها کرده باشند. با این وجود از آنجا که تعداد مجروحینی که در طی یک تا دو روز جنگ می‌باید تحت درمان قرار می‌گرفتند، فوق العاده زیاد بود [به عنوان مثال در آنتی اتام (Anti etam) 5510 نفر کشته و 25815 نفر مجروح؛ در شیکاموگا (Chickamauga) 4033 نفر کشته و 22674 نفر مجروح و در گتیسبرگ (Gettysburg) 6334 نفر کشته و 28209 نفر مجروح شده بودند] تجربه جراحی هزاران پزشک بصورت وسیعی افزایش یافت. این جراحان با ایده‌های جدید، استانداردهای مراقبت از بیماران و داروهای بیهوشی آشنا گردیدند. متعاقب این شیوه آموزش و تربیت جراحان در محل وقوع آسیب و میدین جنگ، جراحی آمریکا با سرعت بالایی متحول شده و تکامل یافت.

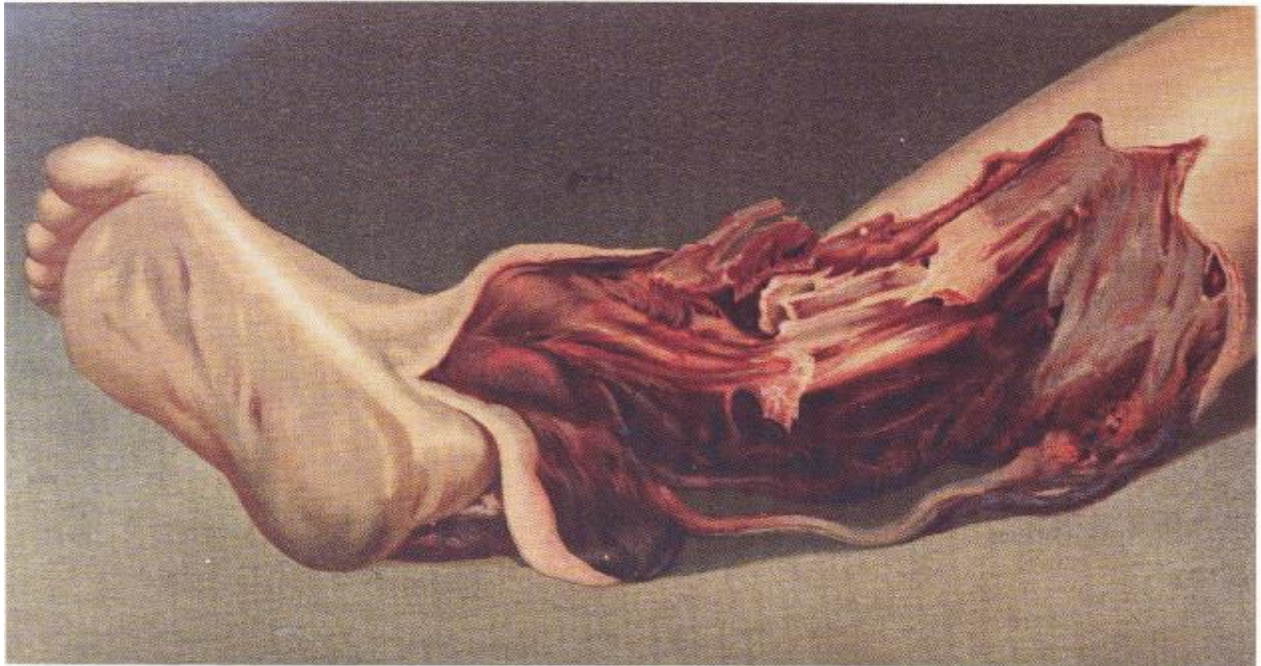
ثابت شده است که جنگ داخلی آمریکا به عنوان یک عامل منفرد بیشترین تأثیر را در توسعه و پیشرفت جراحی آمریکا پس از تشکیل این ملت داشته است. در واقع هزاران هزار از مشکل‌ترین موارد قابل تصور جراحی در طی دوره کوتاهی تحت درمان قرار گرفتند که امکان وقوع آنها در طی سال‌ها صلح وجود نداشت. تجربیات گروه‌های پزشکی و جراحی به دقت مورد توجه قرار گرفت و برای اولین بار مجموعه‌ای از اسناد کافی همراه با جزئیات گزارش شده جهت تکمیل تاریخ پزشکی نظامی در اختیار قرار گرفت. مجموعه 6 جلدی "تاریخ پزشکی و جراحی جنگ و شورش" (1870 - 1888 میلادی) [Medical And Surgical History of the War of the Rebellion] منتشر گردید و در اروپا این اثر به عنوان اولین دستاورد عمده آکادمیک پزشکی آمریکا و نخستین اثر جامع پزشکی آن کشور تلقی گردید.

نویسنده پاسخگو: دکتر مصطفی جابرانصاری

تلفن: 7-88505595

E-mail: ansari_17@yahoo.com

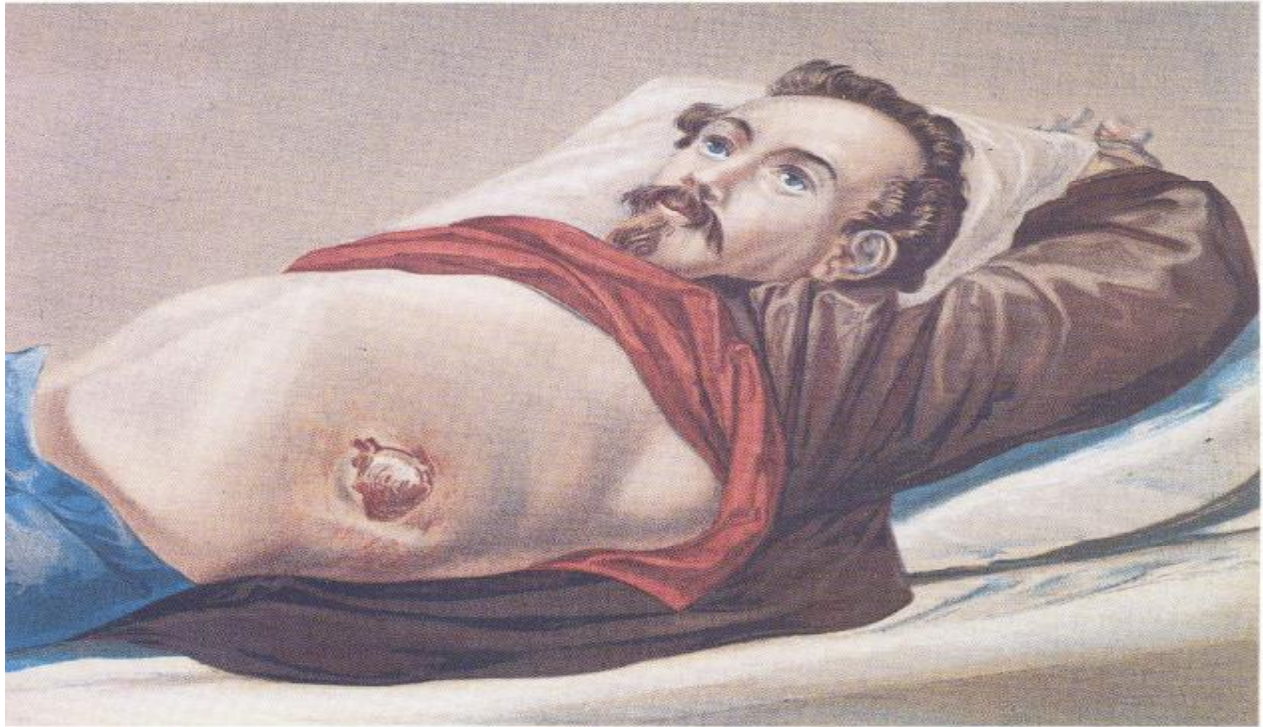
* متخصص جراحی عمومی و اطفال، بیمارستان مهراد

تصویر 1- پارگی و جراحی ساق پای راست در اثر اصابت گلوله، تصویری دراماتیک و دقیق از نوع جراحی که در غیاب تکنیک‌های ضد عفونی‌سازی (آنتی سپتیک) در جریان جنگ‌های داخلی، تنها از طریق قطع اندام (آمپوتاسیون) قابل درمان بوده‌اند. کرومولیتوگراف توسط تی سینگر و پسران تهیه شده از روی تابلوی نقاشی ادوارد استاچ (Edward Stauch) در موزه پزشکی ارتش، برگرفته از کتاب «تاریخچه پزشکی و جراحی جنگ داخلی» بخش سوم، جلد دوم، صفحه 478 (1883 میلادی) (موزه شخصی مؤلف).

مراجع و منابع پزشکی آمریکا در طی جنگ داخلی به سرعت تکثیر گردیده و کتاب‌های جراحی متعددی همراه با پیوست راهنماهای "چگونه انجام دهیم" (How-to-do-it) جهت پزشکان و جراحان تازه کار به چاپ رسیدند.

دوره پنجم جراحی آمریکا در قرن نوزدهم از سال 1865 میلادی تا اواخر دهه 1870 میلادی رخ داد. پیشرفت سریعی در علوم پزشکی حادث گردید و قوانین جدید صدور گواهینامه در ایالت‌ها به تصویب رسید. چنین قوانینی نه تنها برای حمایت از عموم مردم بلکه برای مجبور نمودن دانشکده‌های پزشکی به تجدید نظر در مطالب دوره‌های آموزشی و ارتقای استانداردهایشان ضروری به نظر می‌رسید. هیئت (بورده) آزمون گیران پزشکی در تگزاس (1873 میلادی)، کنتاکی و نیویورک (1874 میلادی)، نیو همپشایر (1875 میلادی) و ورمونت و کالیفرنیا (1876 میلادی) تشکیل گردید. مدرک پزشکی بطور وسیعی به عنوان مجوز طبابت پذیرفته شد و این تفکر عمومیت داشت که صدها دانشکده پزشکی غیرانتفاعی به دلایل منافع اقتصادی و مالی که در فارغ التحصیل شدن هر چه بیشتر دانشجویانشان داشتند قادر نیستند که از صدور گواهینامه و مدرک تحصیلی برای افرادی که صلاحیت طبابت نداشته‌اند، خودداری نمایند. در نتیجه پزشکی آمریکا در سال‌های دهه 1870 میلادی از گروه‌ها و فرقه‌های پزشکی متعدد نظیر هوموپاتی، پزشکی التقاطی و سایر مکاتب فرقه‌ای تشکیل می‌شد. در موارد بسیاری مدارک و گواهینامه‌های تقلبی و جعلی صادر شده و برای هزاران فرد بی‌ملاحظه و ناشایست، به عنوان پزشک - جراح پروانه صادر می‌کردند.

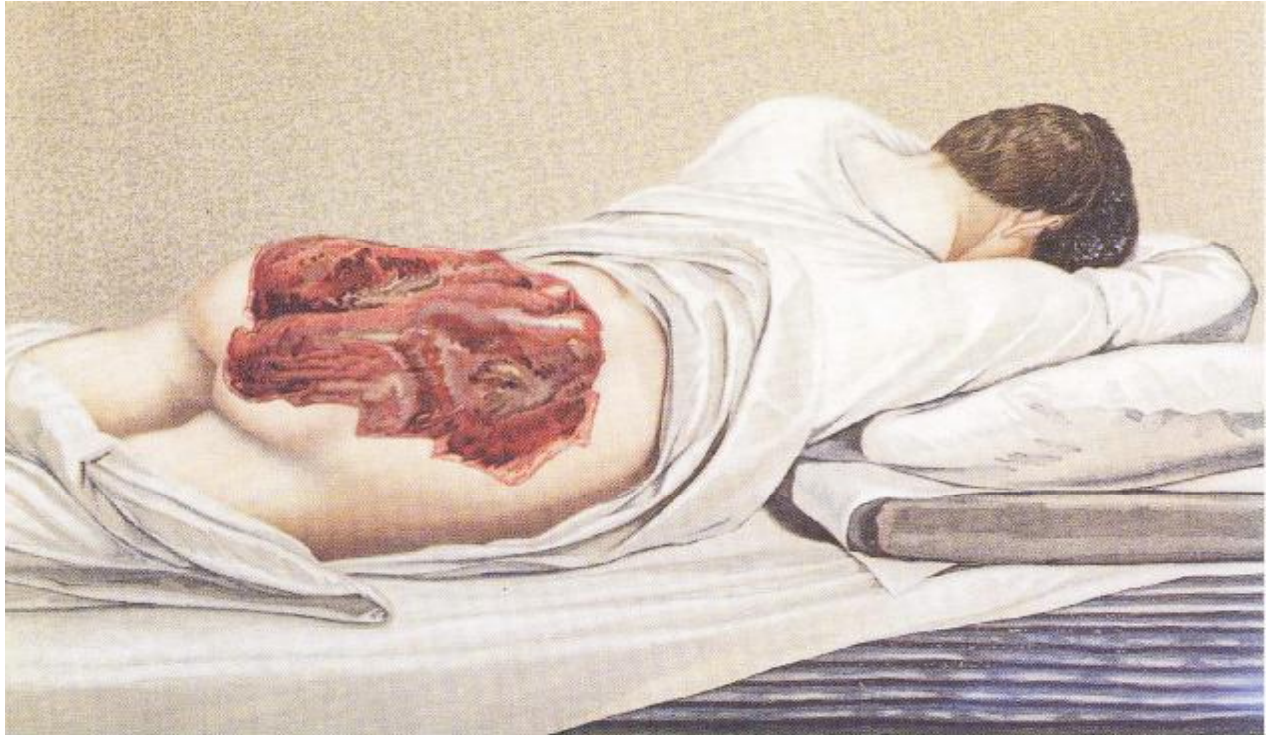
تصویر 2- زخم‌های شکم و قفسه صدری در اثر اصابت گلوله همراه با فتق ریه. کرومولیتوگراف توسط شرکت تی سینکرو و پسران، تهیه شده از روی تابلوی نقاشی ادوارد استاوج در موزه پزشکی ارتش، برگرفته از کتاب «تاریخچه پزشکی و جراحی جنگ داخلی، بخش اول، جلد دوم، صفحه 515 (1875 میلادی)». «بیمار فرمانده رابرت اس، پس از اصابت ساچمه‌های کروی شکل جان بدر برده و حدود نیم مایل پیاده روی نموده است و پنج روز پس از اصابت ساچمه‌ها و زخمی شدن، ساچمه‌های کروی را از طریق مدفوع دفع کرده است...» (مجموعه شخصی مؤلف).

در طی سال‌های دهه 1870 میلادی، برای اولین بار تعداد قابل ملاحظه‌ای کتاب درسی جراحی و جزواتی توسط جراحان آمریکایی منتشر گردید.

افزایش تعداد منابع مکتوب جراحی و افزایش تعداد جراحان معتبر و قابل احترام نشانه دستیابی جراحی آمریکا به سطح جدیدی از پیشرفت و توسعه بود. با این وجود هنوز هیچ حد و مرز روشنی بین پزشکان و جراحان وجود نداشت و در اواسط دهه 1870 میلادی تعریف و تشخیص یک جراح آمریکایی کار نسبتاً دشواری بود. در صدمین سالگرد تشکیل کشور (1876 میلادی)، ساموئل گراس گزارشی در مورد وضعیت جراحان آمریکا تألیف نمود. به عنوان ناظر هوشمند صحنه جراحی آمریکا وی دریافت که:

اگرچه این مقاله (گزارش) جهت ثبت دستاوردها و موفقیت‌های جراحان آمریکایی طراحی و نگاشته شده است، موجب شگفتی است که گفته شود که به عنوان یک طبقه مجزا و متمایز، فاقد چنین افرادی (جراحان) هستیم. می‌توان با اطمینان گفت که هیچ پزشکی در این قاره وجود ندارد که تمامی وقت و هم و غم خود را منحصراً وقف طبابت جراحی کرده باشد.

تفاوت و تمایز آشکاری بین مفهوم و حرفه یک جراح اروپایی با همکار آمریکایی‌اش وجود داشت. در جوامع پزشکی اروپا، از نظر سیر تاریخی گروهی از پزشکان وجود داشتند که تنها مبادرت به انجام اعمال جراحی می‌نمودند، در حالیکه تخصصی شدن این حرفه در آمریکا تا پیش از دهه 1880 میلادی به وقوع نپیوست. لذا اکثر به اصطلاح جراحان آمریکایی که از سال 1865 میلادی تا سال‌های دهه 1870 میلادی به طبابت اشتغال داشته‌اند بیشتر به درمان‌های غیر جراحی می‌پرداختند و قسمت اعظم درآمد خود را از درمان‌های پزشکی خود کسب می‌کرده‌اند تا از انجام اعمال جراحی.

تصویر 3- زخم‌ها و جراحات ناحیه سرین (باسن‌ها) در اثر اصابت ترکش جنگ داخلی آمریکا، نخستین جنگی بوده است که در جریان آن تصاویر فراوانی از پرونده‌های پزشکی و جراحی جمع‌آوری و نگهداری شده و از طریق آنها داده‌های آماری فراوانی استخراج و منتشر گردیده است. انتشار پرونده‌های پزشکی مربوط به جنگ نیز ادامه یافت. کرومولیتوگراف توسط تی سینگر و پسران تهیه شده از روی تابلوی نقاشی ادوارد استاچ در موزه پزشکی ارتش، برگرفته از کتاب «تاریخچه پزشکی و جراحی جنگ داخلی» بخش سوم، جلد دوم، صفحه 430 (1877 میلادی) (موزه شخصی مولف).

تنها در سال‌های پایانی قرن نوزدهم بود که اعمال جراحی در ایالات متحده آمریکا بصورت روزافزونی توسط افرادی صورت می‌گرفت که خود را متخصص جراحی می‌پنداشتند. در حالیکه اکثریت پزشکان همچنان به انجام اعمال جراحی کوچک (نظیر شکستگی‌های ساده، تروماهای خفیف جلدی و فتق‌ها) ادامه می‌دادند. اعمال جراحی مشکل‌تر نظیر جراحی‌های شکمی بیشتر توسط این متخصصین جدید جراحی انجام می‌شد. تمایز بین جراح و پزشک بیشتر در مناطق شهری بزرگ ایالات متحده آشکار می‌شد.

در مناطق روستایی آمریکا، چرخش به سمت متخصصین جراحی تا قرن بیستم رخ نداد. قسمت اعظم این تأخیر را می‌توان به تعداد زیاد پزشکان روستایی که در طی جنگ داخلی آموزش‌های جراحی کسب کرده بودند و تمایل آنان به باقی ماندن در مقام پزشک - جراح جهت کسب درآمد بیشتر نسبت داد. در ضمن توزیع پزشکان در مناطق روستایی نیز با کمبود مواجه بوده و این پزشک - جراحان تنها منبع ارائه خدمات جراحی در محدوده نسبتاً وسیعی بودند.

برخی از مهمترین دستاوردها و نقاط عطف در جراحی آمریکا توسط همین پزشک - جراحان روستایی صورت گرفته است. به عنوان مثال نخستین عمل جراحی برداشتن کامل غده تیروئید در آمریکا بصورت موفقیت‌آمیزی توسط ای. ال. مارشال (E.L. Marshall) پزشک - جراح از کیتزبرگ (Keithsburg) ایلینویز (Illinois) صورت گرفت (1867 میلادی). جان بابز (1870 - 1809 میلادی، John Bobbs) که در مناطق روستایی ایندیانا (Indiana) طبابت می‌کرد، اولین کله سیستکتومی جهان را برای خارج کردن سنگ‌های صفراوی انجام داد (1867 میلادی). بی بی آلن (B.B. Allen) پزشک روستایی نه چندان شناخته شده نخستین عمل جراحی پانکراس را هم در آمریکا و هم در سطح جهان انجام داد (1976 میلادی).

تصویر 4- عکس بیمار بعد از عمل جراحی ماستکتومی که در یکی از عجیب و غریب‌ترین رساله‌های قدیمی آمریکا درباره جراحی با عنوان «خاک به عنوان مرهمی موضعی در جراحی ...» (1872 میلادی) «*Earth as a Topical Application in Surgery ...*» (1889-1828 میلادی) به چاپ رسیده است. مؤلف استفاده موفقیت‌آمیز از «خاک» به صورت مستقیم بر روی زخم‌ها (پاشیدن یا مالیدن) را در 93 بیماری که در سال 1869 میلادی در بیمارستان پنسیلوانیا تحت درمان قرار گرفته‌اند، توصیف می‌کند. آیا نوعی قارچ یا کپک ناشناخته برای هوسن، با خواص آنتی‌بیوتیکی در خاکی که مورد استفاده قرار می‌گرفت، وجود داشته است؟ چنین نظریات و مفاهیمی برای پزشکی دوران هوسن خیلی پیشرفته بوده است. در ضمن این عکس یکی از قدیمی‌ترین (اولین) عکس‌هایی است که جهت انتشار در یک کتاب پزشکی آمریکایی به طریق فتومکانیکی تکثیر (یا کپی) شده است. روش کپی کردن در این مورد خاص وودبوری تایپ (Woodbury Types) بوده است (موزه شخصی مؤلف).